

sa

Sektorske_analize

ekonomski
institut
zagreb

lipanj 2017. broj 54 godina 6

ISSN: 1848-8986

HR EXCELLENCE IN RESEARCH

Telekomunikacije

Autorica: Ljiljana Božić

_Sadržaj

_3 Glavni sektorski pokazatelji

U zadnjem su tromjesečju prošle godine smanjeni i ukupni prihodi i broj korisnika usluga u nepokretnoj komunikacijskoj mreži. Ukupan je broj priključaka u nepokretnoj mreži na kraju 2016. bio 1.405.010 što je za 1,52 posto manje u usporedbi s istim razdobljem 2015. godine.

_7 Trendovi u Hrvatskoj

U usporedbi s drugim zemljama Europske unije, Hrvatska se obično spominje po zaostajanju u korištenju informacijske i komunikacijske tehnologije. Posljednjih je godina ostvaren napredak, ali sporiji nego u drugim zemljama Europske unije.

_11 Vodeća trgovačka društva

S ciljem davanja osvrta na što je moguće aktualnije podatke, u ovom se poglavlju analiziraju rezultati poslovanja u 2016. godini na temelju financijskih izvješća objavljenih na stranicama Zagrebačke burze [za tri društva čije dionice kotiraju na burzi] i mrežnim stranicama poduzeća te njihovih objava za medije i investitore o rezultatima poslovanja.

_15 Zaključak i očekivanja

Prošle smo godine svjedočili nastavku trendova u korištenju telekomunikacijskih usluga koji su prisutni već neko vrijeme. To se odnosi na smanjenje komuniciranja putem nepokretne mreže u korist intenzivnijeg korištenja pokretne mreže.

— Glavni sektorski pokazatelji

“ Maloprodajni prihodi u pokretnoj mreži u segmentu poslovnih korisnika, u zadnjem su tromjesečju 2016. godine smanjeni za 2,49 posto.

— U elektroničkim su komunikacijama 2016. godine nastavljeni trendovi iz prethodnih godina. Naime, smanjen je broj utrošenih minuta u nepokretnoj mreži, dok su brojevi utrošenih minuta u pokretnoj mreži, kao i širokopojasnih internetskih pristupa porasli. Prema podacima Hrvatske regulatorne agencije za mrežne djelatnosti (HAKOM), u dvanaest mjeseci prošle godine utrošeno je ukupno 2.205 milijuna minuta na razgovore u nepokretnoj mreži, što je 8,1 posto manje nego u 2015. godini. U isto se vrijeme u pokretnoj mreži razgovaralo čak 8.900 milijuna minuta ili 1,6 posto više nego u dvanaest mjeseci 2015. godine. Međutim, korištenje SMS i MMS poruka je u padu. U 2016. godini poslana su ukupno 2.643 milijuna SMS poruka. Na godišnjoj je razini to 261 milijun SMS poruka manje. Broj poslanih MMS poruka prošle je godine bio 15.648.000 odnosno 11,3 posto manji nego u 2015. godini. Kao što je već spomenuto, širokopojasni internetski promet povećan je, i to za 38,4 posto, te je 2016. godine iznosio 710 milijuna GB.

U zadnjem tromjesečju prošle godine smanjeni su i ukupni prihodi i broj korisnika usluga u nepokretnoj komunikacijskoj mreži. Ukupan je broj priključaka u nepokretnoj mreži na kraju 2016. bio 1.405.010 što je 1,52 posto manje u usporedbi s istim razdobljem 2015. godine. Nadalje, u trećem tromjesečju 2016. ukupno je prenesen 1.362.931 broj, što je 12,06 posto više nego u zadnja tri mjeseca 2015. godine. Ukupni prihod od telefonskih usluga u nepokretnoj mreži u zadnja tri mjeseca 2016. godine iznosio je 433.844.364 kune te na međugodišnjoj razini predstavlja smanjenje od 10,1 posto. U tom su razdoblju smanjeni i maloprodajni i veleprodajni prihodi. Maloprodajni su prihodi na međugodišnjoj razini bili manji za 12,39 posto i iznosili su 364.672.984 kune, dok su prihodi ostvareni od veleprodaje u četvrtom tromjesečju 2016. godine bili 69.171.381 kunu, odnosno 3,61 posto manji nego godinu ranije.

GUSTOĆA KORISNIKA U POKRETNJOJ MREŽI NA
KRAJU PROŠLE GODINE BILA JE 103,2 POSTO.

Tablica 1.
**Nepokretna i pokretna
komunikacijska mreža
u četvrtom tromjesečju
2016.**

Izvor: HAKOM.

	Nepokretna komunikacijska mreža	Pokretna komunikacijska mreža
Broj priključaka/korisnika	1.405.010	4.414.347
Odlazni promet (u min.)	559.194.911	2.233.857.789
Ukupni prihodi (u kn)	433.844.364	1.155.407.199
Preneseni brojevi	1.362.931	1.188.137

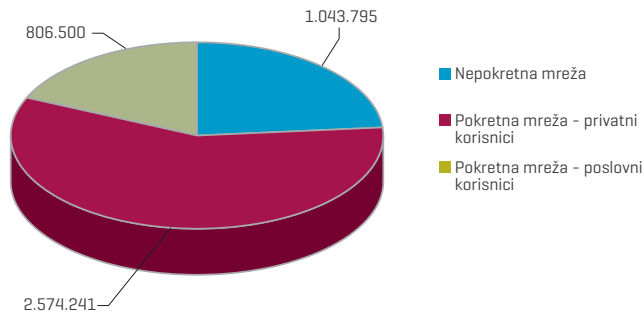
U pokretnoj komunikacijskoj mreži ovo je razdoblje obilježeno povećanjem maloprodajnog i smanjenjem veleprodajnog prihoda. Povećanje maloprodajnih prihoda za 1,81 posto rezultat je povećanja u segmentu privatnih korisnika za 3,29 posto. Maloprodajni prihodi u pokretnoj mreži u segmentu poslovnih korisnika, u zadnjem su tromjesečju 2016. godine smanjeni za 2,49 posto. Veleprodajni prihod u pokretnoj komunikacijskoj mreži na kraju 2016. godine bio je 4,89 posto manji u usporedbi s istim razdobljem 2015. godine. S druge strane, u pokretnoj je mreži u posljednja tri mjeseca 2016. godine smanjen broj privatnih i povećan broj poslovnih korisnika. U tom je razdoblju mobilnu mrežu koristilo 3.641.958 privatnih i 772.389 poslovnih korisnika. Gustoća korisnika u pokretnoj mreži na kraju prošle godine bila je 103,2 posto, odnosno 0,03 posto manja nego u istom tromjesečju lani. Također, i dalje je prisutan trend prijenosa brojeva u pokretnoj mreži. U posljednjem je tromjesečju 2016. godine preneseno 17,47 posto više brojeva, odnosno ukupno 1.188.137 brojeva. Treba spomenuti i da je u analiziranom razdoblju trajanje poziva u *roamingu* povećano na međugodišnjoj razini. Pozivi vlastitih korisnika u *roamingu* u međunarodnim mrežama trajali su 71,17 posto duže, a pozivi stranaca u *roamingu* u nacionalnim mrežama 32,06 posto duže.

Broj priključaka širokopojsnog interneta, kao i ukupni prihod u četvrtom tromjesečju 2016. godine povećani su. Ukupan je broj priključaka bio 5,46 posto veći nego u istom razdoblju 2015. godine. Na kraju je prošle godine ukupno bilo 1.043.795 priključaka širokopojsnog pristupa internetu putem nepokretnih mreža te 3.380.741 priključak putem pokretnih mreža. Ukupni prihodi od usluga pristupa internetu porasli su za 9,98 posto u

četvrtom tromjesečju 2016. u usporedbi s istim razdobljem 2015. godine. Istovremeno, povećanje prihoda od pristupa putem nepokretne mreže iznosilo je 7,3 posto. Prihod od pristupa internetu putem pokretne mreže u četvrtom tromjesečju 2016. porastao je za 12,51 posto u odnosu na četvrto tromjesečje 2015. godine.

Slika 1.
Broj priključaka širokopojasnog pristupa internetu u prvom tromjesečju 2016.

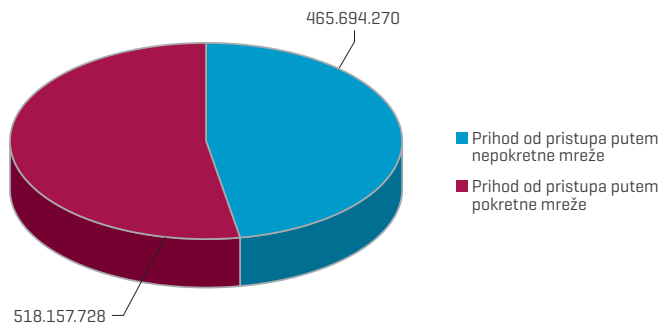
Izvor: HAKOM.

Što se tiče prosječnog broja zaposlenih u 2016. godini, on se u odnosu na prosjek 2015. godine smanjio. Preciznije, u sektoru telekomunikacija prošle je godine bilo zaposleno prosječno 8.398 zaposlenika što je 4,36 posto manje u odnosu na godinu ranije. U prosincu 2016. godine u ovom su sektoru bila 8.143 zaposlena. U prva dva mjeseca ove godine broj je zaposlenih bio nešto manji (8.107 osoba u siječnju i 8.111 osoba u veljači 2017). U ožujku 2017. u sektoru su bila zaposlena ukupno 8.152 zaposlenika.

Slika 2.
Prihod od usluga pristupa internetu u prvom tromjesečju 2016., u kunama

Izvor: HAKOM.

Plaće zaposlenika u telekomunikacijama i dalje su iznadprosječne. Prosječna bruto plaća u prosincu 2016. godine isplaćena po zaposlenom u sektoru telekomunikacija iznosila je 12.423 kune. U istom je mjesecu prosječna mjesečna bruto plaća u Republici Hrvatskoj iznosila 7.831 kunu. Bruto plaća po zaposlenom u sektoru telekomunikacija veća je i od prosjeka djelatnosti informacija i komunikacija gdje je u prosincu 2016. iznosila 11.148 kuna. U prva dva mjeseca tekuće godine nastavljen je trend rasta plaća zaposlenih u telekomunikacijama. U mjesecu siječnju ove godine prosječna je bruto plaća bila 12.817 kuna, a u veljači 13.968 kuna.

“ Na kraju je prošle godine bilo ukupno 1.043.795 priključaka širokopojasnog pristupa internetu putem nepokretnih mreža te 3.380.741 priključak putem pokretnih mreža.

Prema harmoniziranom indeksu potrošačkih cijena za kategoriju komunikacija, u prošloj su godini cijene bile za 3,26 posto manje u odnosu na prosjek 2015. godine. Cijene u kategoriji komunikacija padale su i prva tri mjeseca ove godine. U ožujku su bile za 3,52 posto manje u usporedbi s prosjekom 2015. godine, odnosno 2,7 posto u usporedbi s istim mjesecom 2016. godine. Treba naglasiti da su se cijene telefonske i telefaks opreme smanjile više nego cijene usluga. Naime, cijene opreme bile su 4,6 posto niže nego u ožujku 2016. godine, dok su cijene usluga smanjene za 2,6 posto. U strukturi potrošnje u ožujku ove godine telefonske i telefaks usluge sudjelovale su s 5,33 posto. Telefonska i telefaks oprema u istom je razdoblju činila 0,26 posto ukupne potrošnje.

Trendovi u Hrvatskoj

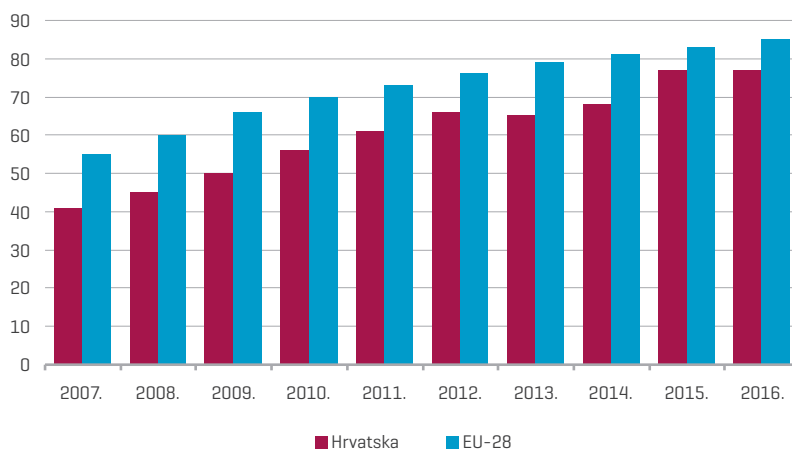
“U posljednjih se deset godina postotak osoba bez iskustva korištenja interneta u Hrvatskoj smanjio s visokih 56 posto 2007. na 23 posto 2016. godine.

U usporedbi s drugim zemljama Europske unije, Hrvatska se obično spominje po zaostajanju u korištenju informacijske i komunikacijske tehnologije. Posljednjih je godina ostvaren napredak, ali sporiji nego u drugim zemljama Europske unije zbog čega Hrvatska i dalje uglavnom zaostaje za tim zemljama. Fokus je ovog poglavlja na korištenju informacijske tehnologije u Hrvatskoj u usporedbi s prosjekom Europske unije. Analiza se temelji na podacima Eurostata.

Prošle je godine 77 posto kućanstava u Hrvatskoj imalo pristup internetu, jednako kao i 2015. godine. Značajan je to napredak u posljednjih deset godina, uzme li se u obzir podatak da je 2007. godine bilo tek 41 posto kućanstava s pristupom Internetu. Za usporedbu, prosjek EU-28 već je 2007. godine bio 55 posto kućanstava. Prošle je godine prosjek EU-28 dosegao 85 posto kućanstava.

Slika 3.
Postotak kućanstava koja imaju pristup internetu u Hrvatskoj i EU-28, od 2007. do 2016.

Izvor: Eurostat.

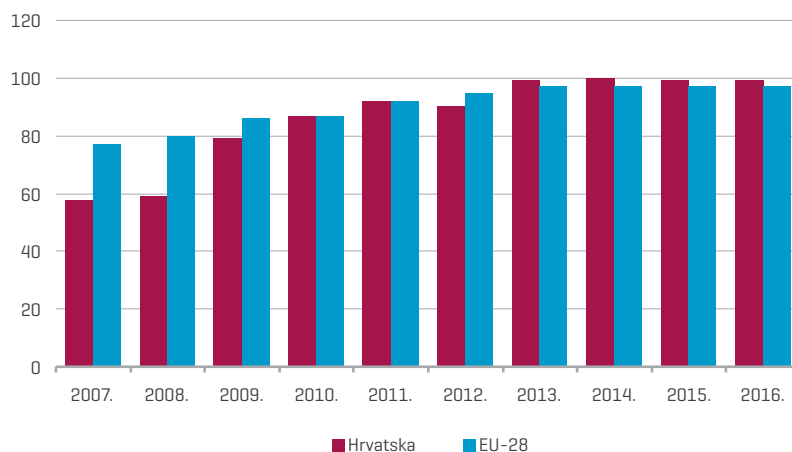
Svjedoci smo ubrzanog širenja priključaka širokopojasnog pristupa internetu u posljednjih deset godina. Hrvatska je do 2010. godine zaostajala za prosjekom EU-28 kada je riječ o udjelu priključaka širokopojasnog pristupa internetu u ukupnom broju kućanstava koja su imala pristup internetu, i to značajno. Međutim, 2010. godine dostigli smo prosjek EU-28 koji

PROŠLE JE GODINE 77 POSTO KUĆANSTAVA U HRVATSKOJ IMALO PRISTUP INTERNETU.

je tada iznosio 87 posto, a već godinu kasnije Hrvatska je bila na razini prosjeka EU-28 u pogledu udjela kućanstava sa širokopojasnim pristupom internetu. Nakon pada postotka korištenja ove tehnologije za pristupanje internetu 2012. godine, trend povećanog korištenja kućanstva u Hrvatskoj ponovno se nastavlja te je od 2013. godine Hrvatska jedna od zemalja u kojoj je ovaj pokazatelj iznad prosjeka EU-28. Posljednjih godina gotovo sva kućanstva u Hrvatskoj koja imaju pristup internetu, imaju ga putem širokopojasnog priključka.

Slika 4.
Postotak kućanstava s priključcima širokopojasnog pristupa u Hrvatskoj i EU-28, od 2007. do 2016.

Izvor: Eurostat.

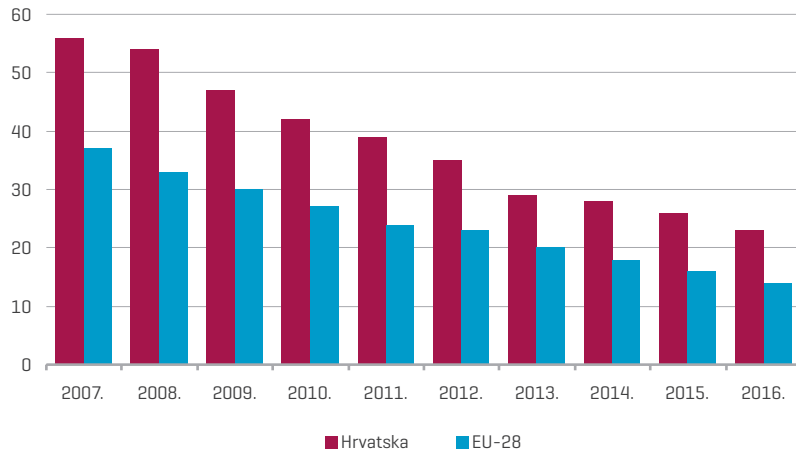

“U Hrvatskoj 51 posto kućanstava bez pristupa internetu kao razlog navodi visoke troškove pristupa, a 41 posto visoke troškove opreme.

Postotak pojedinaca koji nikada nisu koristili internet u posljednjih se deset godina neprekidno smanjuje kako u Hrvatskoj tako i na razini Europske unije. U posljednjih se deset godina postotak osoba bez iskustva korištenja interneta u Hrvatskoj smanjio s visokih 56 posto 2007. na 23 posto 2016. godine. Međutim, i dalje je to više od prosjeka EU-28 zemalja koji je 2016. godine iznosio 14 posto. Trenutno je Hrvatska po ovom pokazatelju na razini prosjeka EU-28 iz 2012. godine.

Slika 5.
Postotak osoba koje nikad nisu koristile internet u Hrvatskoj i EU-28, od 2007. do 2016.

Izvor: Eurostat.

Visoki troškovi opreme i pristupa internetu u Hrvatskoj trenutno značajno opterećuju kućanstva i priječe ih da koriste internet od kuće. Značajan broj kućanstava bez vlastitog pristupa internetu navodi da nema potrebu korištenja i da ih ne zanimaju sadržaji koje nudi internet. U Hrvatskoj je 53 posto takvih kućanstava naspram 47 posto na razini EU-28. Međutim, zbog visokih troškova, bilo pristupa internetu bilo opreme, u Hrvatskoj pristup internetu nema znatno više kućanstava. Preciznije, u Hrvatskoj 51 posto kućanstava bez pristupa internetu kao razlog navodi visoke troškove pristupa, a 41 posto visoke troškove opreme. Na razini EU-28 tek 22 posto kućanstava navodi problem visoke cijene pristupa i 26 posto visoke cijene opreme. Nešto manji postotak kućanstava nema pristup internetu jer ga koristi izvan vlastitog doma. U Hrvatskoj je takvih 11, a na razini EU-28 ih je 12 posto. Gledajući Europsku uniju kao cjelinu, može se zaključiti da kućanstva koja nemaju internet uglavnom nemaju potrebe ili interesa koristiti ga od kuće. Međutim, u Hrvatskoj visoki troškovi i dalje predstavljaju veliku zapreku osiguranja pristupa iz vlastitog doma. U rujnu 2016. godine Europska je komisija službeno upozorila Hrvatsku da bi cijena priključka brzog interneta trebala biti 30 posto niža. Hrvatska, naime, u nacionalno zakonodavstvo nije prenijela direktivu 2014/61/EU što je trebala učiniti do 1. siječnja 2016.

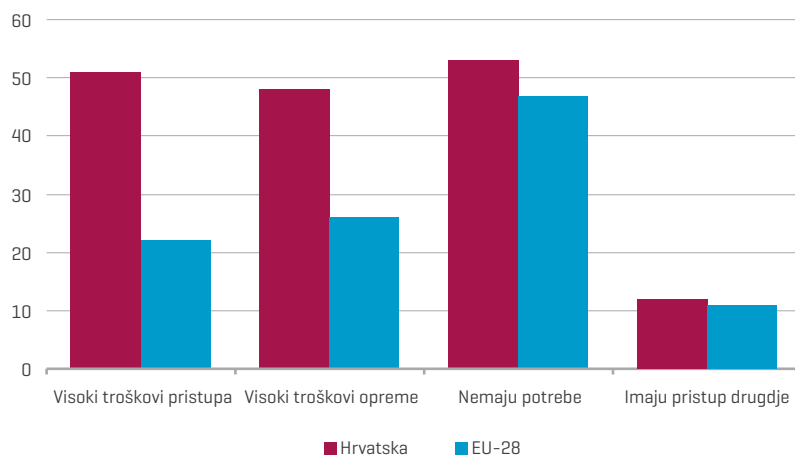
“Hrvatska je među vodećim zemljama po korištenju mobilnih i pametnih telefona za pristup internetu s 87 posto korisnika koji su u posljednja tri mjeseca pristupali internetu na taj način.

Zanimljivo je također istaknuti da je u 2016. godini značajno povećan postotak kućanstava koja zbog visokih troškova nemaju pristup internetu. Ako se uzmu u obzir rezultati ankete iz prethodnih godina, uočava se da je ovaj problem tek prošle godine postao izraženiji. Naime, tada je postotak kućanstava u kojima visoki troškovi ograničavaju korištenje interneta bio bliži razini EU-28 ili čak značajno manji [primjerice, 2011. godine kada je u Hrvatskoj samo 14 posto kućanstava bez interneta kao razlog navodilo visoke troškove pristupa]. U isto se vrijeme u Hrvatskoj značajno smanjivao postotak kućanstava koja nemaju potrebe niti interesa za sadržaje na internetu [sa 66 posto u 2011. na 53 posto kućanstava bez interneta u 2016. godini]. U posljednjih je pet godina, dakle, došlo do promjene strukture

kućanstava bez pristupa internetu od onih koji smatraju da im internet ne treba do kućanstava koja, uz smanjenu potrebu, problematičnim smatraju i troškove povezane s njegovim korištenjem.

Slika 6.
Razlozi zbog kojih kućanstva nemaju pristup internetu u Hrvatskoj i EU-28

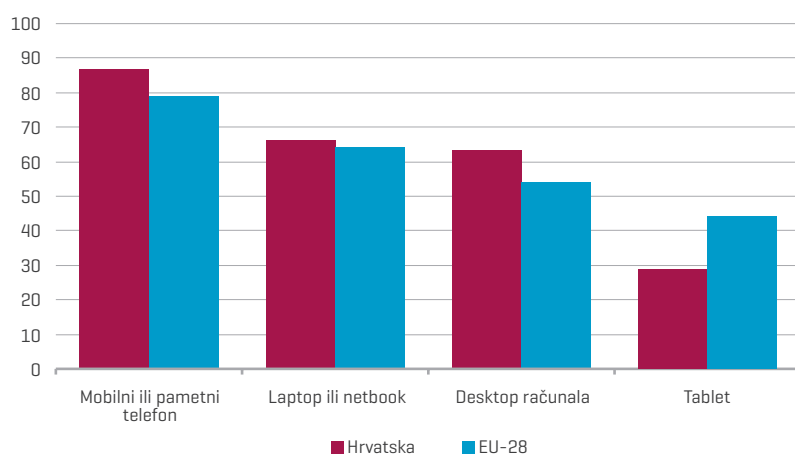
Izvor: Eurostat.

Među korisnicima interneta u Hrvatskoj 2016. godine vrlo je rašireno bilo korištenje mobilnih i pametnih telefona za pristup internetu. Hrvatska je, naime, među vodećim zemljama po korištenju ovih uređaja za pristup internetu s 87 posto korisnika koji su u posljednja tri mjeseca pristupali internetu na taj način. Prosjek 28 zemalja Europske unije je 79 posto. Putem desktop računala internetu pristupa 63 posto korisnika, a putem laptopa ili netbooka 66 posto korisnika. U oba su slučaja postotci veći od prosjeka korištenja desktop računala (54 posto) i laptopa (64 posto) na razini Europske unije. U Hrvatskoj su prošle godine tablet uređaji bili nešto manje korišteni za pristupanje internetu, i to kod 29 posto korisnika interneta. Prosjek korištenja tableta za pristupanje internetu u Europskoj je uniji 44 posto korisnika.

Slika 7.
Uređaji za pristupanje internetu u Hrvatskoj i EU-28, postotak osoba koje su u zadnja tri mjeseca koristile internet, 2016. godina

Izvor: Eurostat news release, 260/2016 - 20 December 2016.

Vodeća trgovačka društva

“U siječnju ove godine skupština dioničara H1 Telekoma donijela je odluku o pripajanju OT – Optima telekomu.

Analiza poslovanja vodećih trgovačkih društava u sektoru telekomunikacija u ovom je poglavlju ograničena na financijske rezultate trgovačkih društava koja su po ukupnim prihodima ostvarenim u 2015. godini bila među deset vodećih¹. Naime, u trenutku pripreme analize nisu bili dostupni financijski izvještaji za 2016. godinu u Poslovnoj Hrvatskoj, izvoru koji koristimo za analizu poslovanja vodećih društava sektora, zbog izmjene rokova za predaju financijskih izvještaja prema Zakonu o računovodstvu koji je stupio na snagu 1. siječnja 2017. S ciljem davanja osvrta na što je moguće aktualnije podatke, u ovom se poglavlju analiziraju rezultati poslovanja u 2016. godini na temelju financijskih izvješća objavljenih na stranicama Zagrebačke burze (za tri društva čije dionice kotiraju na burzi) i mrežnim stranicama poduzeća te njihovih objava za medije i investitore o rezultatima poslovanja.

Hrvatski Telekom (HT) prošle je godine ostvario 2 posto veće ukupne prihode u usporedbi s 2015. godinom, a iznosili su 6.138.168.466 kuna. Prošlu je godinu zaključio s neto dobiti od 908.796.891 kunu, odnosno 1,7 posto većom nego 2015. godine. HT ni prošle godine, kao ni obično, nije imao problema s održavanjem tekuće likvidnosti. Koeficijent zaduženosti od 0,12 ukazuje na nisku razinu zaduženosti poduzeća. Prema podacima iz konsolidiranih financijskih izvješća, neto dobit HT Grupe ostvarena 2016. godine iznosila je 927.974.206 kuna. U ukupnim prihodima HT Grupe, koji su iznosili 7.195.798.010 kuna, Iskon Internet, također jedno od vodećih trgovačkih društava koje se od 2006. godine nalazi u stopostotnom vlasništvu HT-a, sudjelovao je s iznosom od 386 milijuna kuna. Prihodi Iskon Interneta bili su 5 milijuna kuna veći u odnosu na 2015. godinu.

U siječnju ove godine HT je preuzeo većinski udio i upravljanje u Crnogorskom Telekomu kupnjom 76,73 posto dionica ovog operatora za 123,5 milijuna eura. S novim su trgovačkim društvom u sastavu HT Grupe prihodi u prvom

1. Deset vodećih trgovačkih društava registriranih za obavljanje djelatnosti žičane, odnosno bežične komunikacije prema prihodima iz 2015. godine su: HT d.d., VIPnet d.o.o., Tele2 d.o.o., OT – Optima Telekom d.d., Iskon Internet d.d., H1 Telekom d.d., Odašiljači i veze d.o.o., Metronet telekomunikacije d.d., Nokia Solutions and Networks d.o.o. i VIPnet usluge d.o.o.

HRVATSKI TELEKOM (HT) PROŠLE JE GODINE OSTVARIO 2 POSTO VEĆE UKUPNE PRIHODE U USPOREDBI S 2015. GODINOM.

tromjesečju ove godine bili na međugodišnjoj razini za 8,7 posto veći, a neto dobit za 9,5 posto. Bruto dobit u istom razdoblju povećana je za 8,3 posto.

Tablica 2.

Pokazatelji poslovanja u tri odabrana društva u sektoru telekomunikacija 2016. godine

	Ukupni prihodi [u kn]	Koeficijent zaduženosti	Koeficijent tekuće likvidnosti	Bruto marža [%]	Proizvodnost rada [u kn]
HT d.d.	6.138.168.466	0,12	3,29	18,66	1.578.341
OT – Optima Telekom d.d.	458.047.442	0,85	1,03	3,22	1.426.939
Metronet telekomunikacije d.d.	227.511.339	0,86	0,97	13,23	955.930

Napomena: Koeficijent zaduženosti = ukupne obveze / ukupna imovina; Koeficijent tekuće likvidnosti = kratkotrajna imovina / kratkoročne obveze; Bruto marža = bruto dobit / ukupan prihod * 100; Proizvodnost rada = ukupan prihod / broj zaposlenih.

Izvor: Javno objavljeni nekonsolidirani financijski izvještaji na stranicama Zagrebačke burze.

OT – Optima Telekom, također jedno od društava iz sastava HT Grupe, prošle je godine ostvario veće ukupne prihode nego u 2015. godini. Ukupni su prihodi društva OT – Optima Telekom u 2016. godini bili 458.047.442 kune što je povećanje od 4,2 posto u odnosu na 2015. godinu. Dobit društva prije oporezivanja na međugodišnjoj je razini povećana čak 20,7 posto i iznosila je 14.756.066 kuna. Koeficijent zaduženosti ostao je na istoj razini kao i prošle godine (0,85), a iz njegove vrijednosti proizlazi da je razina zaduženosti iznad poželjne. Koeficijent tekuće likvidnosti je 1,0 i ispod je preporučene vrijednosti od 1,5 koja ukazuje na mogućnost podmirenja kratkoročnih obveza.

Prošle godine u srpnju Uprava Optima Telekoma, kojim od 2014. godine upravlja HT, odlučila je pripojiti društvo H1 Telekom. U siječnju ove godine skupština dioničara H1 Telekoma donijela je odluku o pripajanju OT – Optima Telekomu. Prijedlog o dokapitalizaciji H1 Telekoma i preuzimanju H1 Telekoma od strane Optima Telekoma prvotno nije prihvaćen. Agencija za zaštitu tržišnog natjecanja (AZTN) u studenom 2016. godine pokrenula

U VELJAČI OVE GODINE OKONČAN JE POSTUPAK
PREUZIMANJA METRONETA OD STRANE VIPNETA,
A U LIPNJU SU DONESENA RJEŠENJA O
KONCENTRACIJAMA HT-A I OPTIMA TELEKOMA TE
OPTIMA TELEKOMA I H1 TELEKOMA.

je postupak ocjene dopuštenosti koncentracije Optima Telekoma i H1 Telekoma. Rok za donošenje odluke bio je 13. veljače 2017., no produžen je za tri mjeseca da bi konačna odluka bila donesena 14. lipnja 2017. Agencija (AZTN) je donijela rješenja kojima je produljila rok trajanja koncentracije HT/Optima do siječnja 2020. i uvjetno odobrila koncentraciju Optima Telekoma i H1 Telekoma.²

Podaci o poslovanju H1 Telekoma dostupni su za prvih devet mjeseci prošle godine. U tom je razdoblju poduzeće poslovalo lošije nego u devet mjeseci 2015. godine. Naime, prema izvješću dostupnom na njihovoj mrežnoj stranici, ukupni prihodi su im bili 7,7 posto manji na međugodišnjoj razini te su ostvarili gubitak u iznosu od 21.293.291 kunu.

Metronet telekomunikacije prošle su godine ostvarile 1,3 posto veće prihode u usporedbi s 2015. godinom. Njihov je iznos bio 227.511.339 kuna. Istovremeno je bruto dobit bila 30.102.514 kuna, odnosno 2,1 posto veća u odnosu na 2015. godinu. Koeficijent zaduženosti ukazuje na veću razinu zaduženosti, ali je ona nešto manja nego prošle godine. Koeficijent tekuće likvidnosti ovog trgovačkog društva je 0,97 pa postoji mogućnost otežanog podmirivanja kratkoročnih obveza. U veljači ove godine okončan je postupak preuzimanja Metroneta od strane VIPneta, a oba trgovačka društva nastavljaju djelovati kao odvojena društva koja zadržavaju svoje brendove.

VIPnet je objavio da su njegovi prihodi prošle godine iznosili 398,3 milijuna eura te da su u odnosu na ukupne prihode iz 2015. godine porasli za 8,6 posto.

Tele2 Hrvatska je objavio da su mu prihodi u prošloj godini porasli na 1,529 milijardi švedskih kruna ili za 4,58 posto na godišnjoj razini. U istom je

² <http://www.aztn.hr/aztn-produljio-rok-trajanja-koncentracije-htoptima-i-uvjetno-odobrio-koncentraciju-optima-telekoma-i-h1-telekoma/#> [pristupljeno 15. lipnja 2017.]

razdoblju dobit prije kamata, oporezivanja, amortizacije i deprecijacije (EBITDA) pala za 27,66 posto, na 102 milijuna švedskih kruna. EBIT (dobit prije kamata i oporezivanja) za Tele2 iznosi 27 milijuna švedskih kruna. Na kraju 2015. godine dobit prije kamata i oporezivanja bila je 20 milijuna švedskih kruna. U prvom tromjesečju ove godine ukupni prihodi Tele2 iznosili su 279 milijuna kuna. U odnosu na isto razdoblje protekle godine kad su iznosili 258 milijuna kuna, povećani su za 8 posto. Prihodi od usluga krajnjih korisnika mobilnih usluga porasli su za 2 posto, i to zbog povećanja broja korisnika i jediničnog prihoda po korisniku.

Zaključak i očekivanja

“ Za sada su sva tri operatora najavila da povećanja cijena neće biti.

— Prošle smo godine svjedočili nastavku trendova u korištenju telekomunikacijskih usluga koji su prisutni već neko vrijeme. To se odnosi na smanjenje komuniciranja putem nepokretne mreže u korist intenzivnijeg korištenja pokretne mreže. U porastu je i korištenje širokopojasnog pristupa internetu, osobito kad se analizira broj korisnika putem mobilnih telefona. Intenzivnije komuniciranje putem širokopojasnog pristupa internetu na mobilnim telefonima rezultiralo je i smanjenim korištenjem SMS i MMS poruka.

Od ulaska Hrvatske u Europsku uniju povećava se trajanje poziva u *roamingu*. Od 15. lipnja ove godine na snagu stupa nova EU *roaming* regulacija, tzv. RLAH [eng. Roam Like At Home]. Ona će značiti izjednačavanje cijena koje se plaćaju u gostovanju u drugim telekom mrežama izvan matične zemlje s onima u matičnoj zemlji. Cijene razgovora prema mobilnim mrežama, SMS poruka i podatkovnog prometa korisnicima koji putuju po zemljama Europske unije, Norveškoj, Islandu i Lihtenštajnu izjednačit će se s onima koje plaćaju kod kuće, ovisno o tarifi koju imaju. Radi sprečavanja mogućih zloporaba, kod pristupa internetu u *roamingu* mogu se ograničiti korištenja prijenosa podataka po domaćim cijenama, o čemu korisnici moraju biti obaviješteni od strane svojih operatora. Ova promjena svakako predstavlja izazov za operatore i njihove prihode. Naime, za očekivati je da će smanjenje cijena dovesti do povećanog korištenja komunikacijskih usluga pri gostovanju u drugim mrežama, no nije sasvim izvjesno hoće li povećano trajanje poziva i prijenosa podataka omogućiti operatorima generiranje za njih prihvatljive razine prihoda. Drugim riječima, može doći do smanjenja prihoda koje operatori mogu odlučiti nadoknaditi povećanjem cijena svim korisnicima. Za sada su sva tri operatora najavila da povećanja cijena neće biti.

U Hrvatskom Telekomu smatraju da ova promjena dugoročno može imati negativne učinke u turističkim zemljama u kojima je zbog povećanog broja dolazaka turista potrebno i značajno investirati u mrežu, a povrat je ulaganja zbog nižih cijena doveden u pitanje³. Tele2, s druge strane,

³ <http://www.ictbusiness.info/telekomunikacije/ht-pad-cijena-roaminga-imat-ce-dugorocno-negativan-utjecaj> [pristupljeno 26. svibnja 2017.]

OD 15. LIPNJA OVE GODINE NA SNAGU STUPA NOVA EU ROAMING REGULACIJA.

očekuje pozitivne učinke oslanjajući se na povećanje trajanja razgovora i količine podatkovnog prometa, turističke dolaske u Hrvatsku te dizajniranje primamljivih paketa za korisnike.⁴ Iz VIPneta su najavili da odluku o povećanju cijena mogu donijeti eventualno nakon detaljne analize stvarnih učinaka nove regulative.⁵

Cijene, osobito one pristupanja internetu, u fokusu su i zbog upozorenja Europske komisije o smanjenju cijena uvođenja interneta za 30 posto. Ovo bi smanjenje moglo doprinijeti povećanju broja priključaka interneta i njegovih korisnika među cjenovno osjetljivim građanima Hrvatske.

Prošle su godine također bila aktualna pripajanja operatora VIPnet-u i Hrvatskom Telekomu, odnosno Optima Telekomu. Aktualnost ove godine jest rješenje Agencije za zaštitu tržišnog natjecanja o produljenju roka trajanja koncentracije HT/Optima i uvjetno odobrenje koncentracije Optima Telekoma i H1 Telekoma.

⁴ <http://www.ictbusiness.info/telekomunikacije/tele2-ocekuje-pozitivne-ucinke-nove-roaming-regulative> [pristupljeno 26. svibnja 2017.]

⁵ <http://www.ictbusiness.info/telekomunikacije/vipnet-moguće-promjene-cijena-tek-nakon-analize-ucinkova-regulacije> [pristupljeno 26. svibnja 2017.]

Literatura:

Agencija za zaštitu tržišnog natjecanja (AZTN), <http://www.aztn.hr/aztn-produljio-rok-trajanja-koncentracije-htoptima-i-uvjetno-odobrio-koncentraciju-optima-telekoma-i-h1-telekoma/#> [pristupljeno 15. lipnja 2017.]

Direktno, <http://direktno.hr/domovina/vipnet-u-2016-s-86-posto-visim-prihodima-i-123-posto-vecom-ebitda-75182/> [pristupljeno 25. svibnja 2017.]

Državni zavod za statistiku, Priopćenje, Indeksi potrošačkih cijena u ožujku 2017., broj: 13.1.1/3., Zagreb, 2017.

Državni zavod za statistiku, Priopćenje, Poštanske i elektroničke komunikacijske usluge u četvrtom tromjesečju 2016., broj: 5.1.7/4., Zagreb, 2017.

Državni zavod za statistiku, Statistika u nizu, Plaće, 28.4.2017., Zagreb, 2017.

Državni zavod za statistiku, Statistika u nizu, Zaposlenost, 28.4.2017., Zagreb, 2017.

Europska komisija, Predstavništvo u Hrvatskoj, http://ec.europa.eu/croatia/news/september_infringements-package_2016_hr [pristupljeno 22. svibnja 2017.]

Eurostat news release, 260/2016 - 20 December 2016. <http://ec.europa.eu/eurostat/documents/2995521/7771139/9-20122016-BP-EN.pdf/f023d81a-dce2-4959-93e3-8cc7082b6edd> [pristupljeno 23. svibnja 2016.]

H1 telekom, <https://www.h1telekom.hr/hr/investitori> [pristupljeno 24. svibnja 2017.]

Hrvatska regulatorna agencija za mrežne djelatnosti (HAKOM), 2017, "Tromjesečni usporedni podaci tržišta elektroničkih komunikacija u Republici Hrvatskoj, četvrto tromjesečje 2016. godine", Zagreb: Hrvatska regulatorna agencija za mrežne djelatnosti.

Hrvatski Telekom, <http://www.ht.hr/odnosi-s-investitorima/#section-nav> [pristupljeno 23. svibnja 2017.]

Hrvatski Telekom, <http://www.ht.hr/odnosi-s-investitorima/financijska-izvjesca/#section-nav> [pristupljeno 23. svibnja 2017.]

ICT Business, <http://www.ictbusiness.info/telekomunikacije/tele2-u-2016-zabiljezio-rast-prihoda-i-snazan-pad-dobiti-i-kapitalnih-ulaganja> [pristupljeno 25. svibnja 2017.]

ICT Business, <http://www.ictbusiness.info/telekomunikacije/burna-skupstina-dionicara-h1-telekoma-odobreno-pripajanje-optima-telekomu> [pristupljeno 25. svibnja 2017.]

ICT Business, <http://www.ictbusiness.info/telekomunikacije/ht-pad-cijena-roaminga-imatce-dugorocno-negativan-utjecaj> [pristupljeno 26. svibnja 2017.]

ICT Business, <http://www.ictbusiness.info/telekomunikacije/tele2-ocekuje-pozitivne-ucinke-nove-roaming-regulative> [pristupljeno 26. svibnja 2017.]

ICT Business, <http://www.ictbusiness.info/telekomunikacije/vipnet-moguće-promjene-cijena-tek-nakon-analize-ucinaka-regulacije> [pristupljeno 26. svibnja 2017.]

Tele2, <https://www.tele2.hr/tele2-hrvatska-u-prvom-kvartalu-2017-neto-prodaja-rasla-8/fdoc305/> [pristupljeno 25. svibnja 2017.]

Tportal, http://www.tportal.hr/biznis/kompanije/459466/Hrvatski-Telekom-kupuje-Crnogorski-Telekom.html?utm_source=clanci&utm_medium=manual2&utm_campaign=clanci_manual [pristupljeno 13. svibnja 2017.]

Tportal, <https://www.tportal.hr/biznis/clanak/telekomi-ne-planiraju-dizati-cijene-zbog-nove-regulacije-roaminga-20170522> [pristupljeno 22. svibnja 2017.]

Vipnet—Objave za medije, <http://www.vipnet.hr/objave-za-medije/pregled/-/objave/clanak/nova-uprava-metroneta/33719738> [pristupljeno 24. svibnja 2017.]

Izdavač

Ekonomski institut, Zagreb
Trg J.F. Kennedyja 7, 10000 Zagreb
Telefon: 01 2362 200, Fax: 01 2335 165
<http://www.eizg.hr>

Za izdavača

Maruška Vizek, ravnateljica

Glavni urednik

Goran Buturac

Autorica analize

Ljiljana Božić

Izvršna urednica

Ivana Kovačević

Lektura

Ivona Krezić

Grafičko uređivanje i priprema

Vladimir Sukser

Grafičko oblikovanje

Studio 2M

Slika na naslovnici

CC0 javna domena

Napomena: *Sektorska analiza* autorskoga je karaktera i ne odražava nužno stav Ekonomskog instituta, Zagreb

Sljedeća analiza Farmaceutska industrija izlazi u rujnu 2017.